

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

וישלח (י"ט כסלו) (חלק ו')

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וישלח, יג"ט כסלו, ה'תשפ"א (א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות
החתן התמים הרב יעקב דוד והכלה מרת חי' מושקא שיחיו
שם־טוב
לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת
טו"ב כסלו, ה'תשפ"א

ולזכות אברהם גרשון הכהן בן חי' מושקא שי'

על ידי ולזכות הוריהם
הרה"ת יוסף יצחק וזוגתו מרת חנה שיחיו שם־טוב
הר"ר זאב וואלף וזוגתו מרת ליבא יוספה שיחיו רודאלף

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וישלה

י"ט כסלו

גם בעצם הענין אינו מובן: איך אפשר להפריד בין ה"ממש" של מל-אכים (היינו הגוף שלהם⁶) ו"רוחניו-תם" (היינו נפשם) ולומר שה"ממש" שלהם נשלח לעשו והרוחניות נשארה אצל יעקב? כי הרי (אפילו) בבני-אדם ובע"ח הוא מן הנמנע שהגוף

א. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפרו, שבש"פ וישלה תקל"ג, השבת האחרונה לחיי הרב המגיד ממעזריטש בחיים חיותו בעלמא דין², אמר בשכבו על מטתו, במעמד החבריא קדישא: "וישלה יעקב מלאכים" ופרש"י "מלאכים ממש" – ה"ממש" של המלאכים שלח יעקב לעשו, אבל הרוחניות נשאר עם יעקב.

וצריך להבין בזה:

זה ששלח יעקב לעשו מלאכים דוקא (אף שבכלל אסור להשתמש עם מל-אכים³) ולא בני אדם, מסתבר לומר, שהוא לפי שכוונתו של יעקב בשליחות זו היתה, לברר את עשוי. ולכן שלח אליו מלאכים, כי דוקא בכוחם למלאות שליחות זו, פעולת הברירור – אבל עפ"י למה שלח אליו רק ה"ממש" של המלאכים, דהרי מובן בפשטות שענין הברירור שייך בעיקר לחלק הרוחני של המלאכים⁵?

(1) ספה"ש תש"ג ע' 155.

(2) ד' ימים לפני הסתלקותו (בי"ט כסלו). ולהעיר שבשנה זו (תשל"ג*) יתמלאו מאתיים שנה להסתלקותו.

(3) ראה אוה"ח כאן.

(4) ראה המשך תרס"ו ע' קט. סד"ה וישלה תרע"ג.

(5) ואם מצד איהו טעם ה" צריך להתברר ע"י ה"ממש" דהמלאכים – הרי לכאורה ה" מתאים יותר לשלוח שלוחי בוד, שבהם ענין ה"ממש" (הגשמיות) הוא יותר מכמו שהוא אצל המלאכים. ואף שנתבאר (לקו"ש ח"ה ע' 391) דלא ה" אפשר לשלוח שלוחי בוד מצד ההלכה (באה"ט אור"ח סו"ס תרג"ו ושי"ט) – וכן מובן בפשטות גם

(* שנת הדפסת השיחה בפעם הראשונה. המ"ל.

לבן חמש למקרא – דאם ניזק שליח בשליחות, על המשלח לעשות תשובה, ובנדוד"ד הרי ה' חשש (וחזקה) שעשו יזיק להם – עכ"ז הרי ה' אפשר לשלוח מרגלי חרש בוד, שלא ידע עשו שהם שלוחי יעקב, שאז אין סכנה.

והגם שנתבאר (לקו"ש שם) שזה גופא הוא ההכרח – לרש"י – שפירושו הכתוב הוא, "מלאכים ממש" – דאם היו בוד"ד הרי מוכרח שיהיו מרגלים (ולא שלוחים), מצד חשש ההיזק, ובהכתוב מפורש, "מלאכים" שפירושו או שלוחים או מלאכים – ולא מרגלים – מ"מ בהענין קשה: למה לא שלח יעקב מרגלים?

[ואין לומר ששלח מלאכים ממש לפי רצוה שיאמרו לעשו, כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי וגו' ויהי לי שור וחמור וגו' ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך" (ש"אני שלם עמך ומבקש אהבתך" – כפרש"י) – כי גם מרגלים אפשר שיאמרו שידועים הם (לא בתור שלוחי יעקב) שיעקב רוצה לעשות שלום עמו].

ומוכרח לומר (בה"ינה של תורה" שבפרש"י) ששלח מלאכים ממש בשביל הברירור – וא"כ קשה למה שלח רק ה"ממש" שלהם, וכבפנים.

(6) וכידוע שגם כמלאכים ישנו גוף ונפש (ראה לקו"ת ברכה צת, א).

(* ועפ"ז מובן גם מה שרש"י מעתיק (לפני פירושו) את התיבות, "וישלה יעקב מלאכים" – אף שנופרש רק תיבת "מלאכים" – כי ההוכחה לפירושו, מלאכים ממש" היא מ"וישלה יעקב".

הביאור בזה (מה שרש"י מעתיק גם התיבות, "וישלה יעקב") בה"ינה של תורה" שבפרש"י – ראה לקמן הערה 8.

האמיתי הוא אצל יעקב ושם עיקרם⁹ ונפשם: וכל היותם במקומו של עשו, אינה אלא בבחי' "טפל" בלבד – לשם מילוי שליחותו של יעקב – בדוגמת הגוף ("ממש") שאינו מציאות לעצמו, אלא שטפל לנפש ("רוחניות").

ועפ"ז יובן, אשר לא זו בלבד שפירוש המגיד, בהדגשת תיבת "ממש" אינו סותר לפירוש הפשוט שבהדגשת תיבה זו, אלא, אדרבה הוא מבאר ומבהירו: כי האפשריות שיב, מלאכים ממש" לפעול בירור בעשו (תכלית הגשמיות והחומריות) הוא דוקא כש נפשם ("רוחניותם") זכוקה וקשורה ביעקב ואינה משתנית גם כשהם נמצאים אצל עשו. ונמצא איפוא שפירושו של המגיד, שרק ה"ממש" של יעקב לעשו, מדגיש עוד יותר את פירושה הפשוט של תיבת "ממש" – ששלח את המלאכים באופן שהיו ונשאו "מלאכים ממש".

ג. מאמרו של המגיד הנ"ל (וכן ההוראה מהנ"ל בעבודתנו) יובן בתור ספת ביאור ע"י ההתבוננות בהזמן והמצב דאמירת תורה זו: כנזכר לעיל, תורה זו אמרה המגיד בשבת האחרונה שלפני הסתלקותו – שמזה מובן, שבמאמרו זה יש כעין "צוואה" והוראה כללית בעבודת ה' ע"פ דרך החסידות – ולמשך הדורות הבאים.

ומכיון שמבין תלמידיו של הה"מ הי' אדמו"ר הזקן התלמיד החביב עליו ביותר^{9*}, וכנודע שהה"מ למד עם

(9) ע"ד תורת הבעש"ט שבמקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא (ראה לקמן סוף השיחה).

(9*) התמים ח"ב ע' מח [142].

וראה מכתב הרלו"י מבארדיטשוב [הובא בתורת שלום ע' 47 וש"נ]: "מה שאתה אומר

יעשה איזה דבר בכח עצמו מבלי הנפש שבו, שאל"י הוא טפל ובטל ככל מציאותו – ו(עאכו"כ שכן הוא במלאכים, שעיקרם הוא הנפש שבהם.

גם צריך להבין; מפשטות פירושו של רש"י "מלאכים ממש", נראה שכוונתו לשלול הפירוש ששלח שלוחים בו"ד, דהיינו, שבתיבת "ממש" הרי הוא מדגיש שהיו מלאכים ממש (ולא מציאות אחרת – ובמילא: בכל מהותו וענינו של בחי' מלאך); ואילו לפי פירוש המגיד, שהמכוון ב"מלאכים ממש" הוא לשלול את חלק הרוחניות שבהם עצמם, הרי ההדגשה שבתיבת "ממש" היא להיפך: שלא היו (אצל עשו) בבחי' מלאכים ממש בכל מהותם וענינם, מכיון דעיקר ענינם, כנ"ל, הוא הרוחניות שבהם.

ב. ע"פ כל הנ"ל נ"ל, שאין כוונתו של המגיד במאמרו הנ"ל לאמור שיעקב שלח לעשו רק את ה"ממש" והגוף של המלאכים לבד (שהוא טפל וכלא נחשב), בלי רוחניותם ונפשם – אלא שכוונתו לבאר ששילוח המלאכים הי' באופן כזה⁸, שגם בכואם לעשו ובהימצאם אצלו (בגופם ובנפשם) לא ניתקו מהתקשרותם ליעקב^{8*}, עד שכאילו באו לעשו רק בגופם וב"ממש" שלהם בלבד. היינו שהי' נרגש בהם אשר לא זהו מקומם: מקומם

(7) דהרי הן ב' דעות חולקות (ב"ר פע"ה, ד), ורש"י בוחר פ"י זה.

(8) ולכן הרי זה פ"י תיבת, וישלח (יעקב) – כי גם זה שהרוחניות נשארה עם יעקב ה"ז חלק משליחותם אל עשו.

(8*) ועפ"ז יומתק לשון המגיד שהרוחניות נשאר עם יעקב ("מיט יעקבין") – דלכאורה הול"ל אצל יעקב, בא"י יעקבין" – כי גם הרוחניות של המלאכים הייתה אצל עשו, ורק שגם בהיותם שם, היתה עם (ענינו של) יעקב.

שבו הוא: „יפוצו מעינותיך חוצה“¹⁵. ועם שהענין ד„יפוצו מעינותיך חוצה“ מובנו כפשוטו: הפצת המעינות של תורת החסידות, אמנם מכיון ש„ישראל מתקשראן באורייתא“¹⁶ ועד שישראל ואורייתא כולא חד¹⁷, הרי מובן, שכאשר נעשה חידוש בכח התורה, נעשה חידוש דוגמתו באותה שעה גם בכח ישראל. וכן הוא גם בהענין שנתחדש בי"ט כסלו:

„מעיונות“ אלו שבי"ט כסלו הותחלה הפצתן „חוצה“, הם המעינות דפנימיות התורה הנקראת „נשמתא דאורייתא“¹⁸. לפני י"ט כסלו ה' בגילוי ובהפצה רק חלק התורה שנקרא „גופא דאורייתא“, נגלה דתורה; משא"כ פנימיות התורה שהיא „נשמתא דאורייתא“, שהיתה אז בעולם. ובדוגמא להפרש שבין גוף האדם ונשמתו: הגוף היא מציאות גלויה וניכרת, שאפשר לראותה ולמששה; משא"כ הנשמה, שלא זו בלבד שא"א לתופסה בה' החושים הגופניים, אלא שא"א להשיגה גם בכח השכל הדק (בכח השכל להגיע רק לידיעת מציאותה של הנשמה – ע"י פעולת הנשמה בגוף: דזה שהגוף חי מחייב ומביא לידיעה שכלית שבהגוף נמצאת נפש חי' המח' אותו; אבל מהותה של הנפש היא למעלה מהשגה שכלית). והחידוש די"ט כסלו, שמאז ואילך, גם חלק הנעלם והפנימי דתורה נמשך ובא לידי גילוי, עד שניתן ללמדו ולהשיגו בשכל כמו שמשגיגים

אדה"ז באופן מיוחד ובתוספת יתירה על לימודו עם שאר תלמידיו¹⁰; וגם ידוע¹¹ מאמר הרב מבארדיטשוב: „כולנו אכלנו מקערה אחת והליטאי (הכוונה לאדה"ז), כי כן ה' נקרא בפי תלמידי הה"מ“¹²) לקח חלק המובחר“ – הרי מובן שהוראה הנ"ל של הה"מ, שאמרה סמוך להסתלקותו, מכוונת לסדר העבודה של אדה"ז – ז. א. של חסידות חב"ד.

וע"פ מאמרו הידוע של הה"מ שאמר לאדה"ז¹³: „י"ט כסלו הוא יום ההילולא שלנו“ (כי בי"ט כסלו [תקל"ג] נסתלק הה"מ, ובאותו יום [בשנת תקנ"ט] יצא אדה"ז לחירות ממאסרו בעבור זה שגילה תורת החסידות) – מסתבר לומר, שהתורה הנ"ל, היות ואמרה המגיד לפני יום ההילולא שלו, יש לה שייכות מיוחדת ליום „ההילולא“ של אדה"ז, היינו ליום גאולת אדה"ז¹⁴.

ד. יום גאולה זה, י"ט כסלו, החידוש

שמורנו רמ"מ ה' יקר בעיני מורנו וזה לא שמעתי, אך זה אני מעיד שמחונתי הרב הגאון כו' ה' יקר מאד בעיני מורנו הה"מ והי' מפליג מאד בשבחיו.

(10) בית רבי ח"א פ"ב.

(11) תורת שלום ע' 47.

(12) לקו"ד ח"ב ע' 512.

(13) שם ח"א ע' קא.

(14) ובפרט כשהקביעות היא שחל י"ט כסלו ב' וישלח. שאז [נוסף על הנ"ל] ישנה הוראת אדה"ז (היום יום ע' קא. ובארוכה בסה"ש תש"ב ע' 29 ואילך) ש„צריכים לחיות עם הזמן“ היינו עם פרשת השבוע, ז. א. שמפרשת השבוע צריכים לקחת הוראה וביאור להענינים הנעשים בשבוע זה (וראה שלי"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב: המועדים של כל השנה .. בכלולן יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן, כי הכל מיד הוי' השכיל).

(15) ראה תו"ש ס"ע 112 ואילך. וראה לקו"ד

ח"א ע' כב ואילך.

(16) נסמן בסה"מ הי"ש"ת ע' 61.

(17) ראה זח"א כד, א. זח"ב ט, א. תקו"ז ת"י

בתחילתו. לקו"ת פ' נצבים רד"ה כי קרוב אליך.

(18) זח"ג קנב, א.

היא מהנפה"א²⁴ – שכל ענינו ומציאותו דגוף הישראלי הוא שהוא כלי להנשמה: בכדי שהנשמה תוכל לקיים רצונו של הקב"ה המלוּבש במצות מעשיות – תפלין, ציצית, צדקה וכו' – הוא דוקא ע"י אברי' הגשמיים של הגוף; הרי שמציאותו של הגוף הוא לתכלית זו, שבו ועל ידו פועלת הנשמה ומשלימה את תפקידה בעוה"ז.

ז. א. שכל תכלית מציאותו של האיש הישראלי אינה אלא להיות משכן לו ית' (כמרו"ל²⁵ עה"פ²⁶, ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם – „בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כאו"א מישראל") ואין הוא מציאות לעצמו; הוא רק בבחי' „אשה כשרה"²⁷ להקב"ה ובאופן דמה, שקנתה אשה קנה בעלה²⁸: היינו, לא זו בלבד שהיא מסכמת להעביר קנינה לבעלה מטעם שהיא עושה רצונו, כ"א – „קנה בעלה", שנעשה שלו בדרך ממילא.

וגם אותם שלא הגיעו עדיין להיות בדרגת „אשה כשרה" להקב"ה, הרי הם עכ"פ בבחי' „עבד" להקב"ה (דהרי „עבודת עבד" היא ראשית העבודה

24 דאף שבגילוי חיות הגוף הוא מנפה"ב (וראה תניא פכ"ט שבנינונים הנפה"ב „היא היא האדם עצמו") – אמיתית החיות היא מנפה"א (עייני אגה"ת פ"ו. קונטרס ומעין מ"ז), ורק שבאה ע"י נפה"ב (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1206 ובהנסמן (שם).

25 ר"ח (שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו). בשל"ה (שער האותיות אות ל. מט' תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תו"א – שכה, ב. שכו, ב. – ועוד).

26 תרומה כה, ח.

27 וכידוע שהקב"ה וכנס"י הם בדוגמת איש ואשה, ושה"ש מיוסד ע"ז, כידוע במדרשי חז"ל.

28 גיטין עז, א. וש"נ.

את חלק הנגלה דתורה ואפילו – להפיצו חוצה.

והנה חידוש זה שבתורה (גילוי „נשמתא דאורייתא"), בדוגמתו (ועל ידו) נתחדש אז גם בבחי' ישראל¹⁹: שהנשמה שבו, שמצד עצמה היא בעולם כנ"ל, תאיר אצלו בגילוי – היינו גם בעניני הגוף שלו.

ה. ביאור הדבר: בהתגלותה של הנשמה בגוף יש ב' אופנים כלליים:

א) התגלות הנשמה במידה כזו, שיש לה שליטה על הגוף והגוף נכנע לה, אבל בכ"ז נרגש הגוף כמציאות לעצמו; ב) שהנשמה היא בהתגלות כ"כ בהגוף עד שהגוף אינו מציאות לעצמו כלל – אמיתית ענין גילוי הנשמה בגוף.

ובדוגמא להגוף ונפשו הבהמית והחיונית – הרי א"א לחלק ביניהם ולומר שהגוף הוא מציאות לעצמו וכי הוא עושה רצונה של הנפש רק ע"י ציווי ושלטיטה; אלא דמאחר שהנפש היא חיותו של הגוף, הרי הוא מיוחד עם הנפש בתכלית ההתעצמות והביטול²⁰ (ואין זה שהנפש צריכה לצוות על הגוף לשמוע לרצונה, כ"א שהוא עושה רצונה בדרך מאליו וממילא²¹).

עד"ז הוא בנוגע לחיות הנשמה בבנ"י – ד„אתם קרויים אדם"²² ע"ש אדמה לעליון²³, שגם חיותם הגשמית

19 ובפרט בריאת האדם, לעמל תורה יולד (סנה' צט, ב) – ובמילא מובן שכשנעשה חידוש בתורה נעשה אותו החידוש גם בהאדם.

20 תו"א יג, ג.

21 תניא פכ"ג. תו"א שם.

22 יבמות סא, רע"א.

23 ס' עש"מ מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג. של"ה בחלק ביד דוד (כ, ב) ובחלק תורה שבכתב פ' וישב (שא, ב).

לזה בהתעסקו בעניני הרשות, במאכלו ובמשקו כו' ובמשאו ובמתנו³⁵ – ולזה באה ההוראה וההדגשה, שצ"ל גם „בכל דרכיך דעהו" – היינו שצ"ל שהאכילה עצמה תהי' קדושה ומצוה³⁵ (ולא רק שבכוחה ילמוד ויתפלל אח"כ), וע"ד אכילת שבת, סעודת מצוה, אכילת קדשים וכיו"ב – שהם עצמם מצוה³⁶.

וב' אופני עבודה אלו („כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו„בכל דרכיך דעהו") קשורים ותלויים בב' המדריגות של התגלות הנשמה:

כשדרגת התגלותה באדם היא באופן דשליטה על הגוף, אבל הגוף הוא מציאות בפ"ע, אז עבודתו היא בבחי' „לשם שמים"; ז. א. שדברי הרשות (עניני הגוף) תופסים אצלו מקום כמציאות לעצמם, אלא שהגוף וכל עניניו כפויים ונכנעים לנשמה השולטת עליו, ובמילא אינו עושה בפועל שום דבר כ"א לשם שמים.

אבל כשהנשמה היא בגילוי כ"כ עד שהגוף מתבטל לגמרי מהיות מציאות לעצמו, אז גם עבודתו בעניני הגוף והעולם הוא בבחי' „דעהו", מאחר שאין מציאותם נרגש בפ"ע כלל, והרי הוא יודע את הקב"ה בהם ועל ידם.

ועיקרה ושרשה²⁹ – והרי גם בעבד ההלכה היא „מה שקנה עבד קנה רבו"³⁰: לא רק שהוא עצמו אינו מורד באדונו, וגם לא שהוא מסכים להתנהג ברכושו (של העבד) כרצון האדון, או אפילו להעמיד נכסיו ברשות רבו – כ"א שמלכתחילה אין הנכסים שייכים לו, כ"א לאדונו.

ו. ב' מדרי' הנ"ל באופן גילוי הנשמה – (א) שהנשמה (רק) שולטת על הגוף, (ב) שהגוף אינו מציאות לעצמו כלל – הם בהתאם לב' אופני העבודה: (א) „כל מעשיך יהיו לשם שמים"³¹, (ב) „בכל דרכיך דעהו"³²:

דנהה ידוע ההפרש שבין ב' אופני עבודה אלו (כמדובר כמה פעמים³³): ד„כל מעשיך יהיו לשם שמים" פירושו הוא, שהכוונה בכל עשיותיו אינה לשם ענין צדדי, כ"א לשם שמים; אבל המעשים עצמם הם עניני חול. אבל העבודה ד„בכל דרכיך דעהו" הוא באופן כזה שבחי' „דעהו" (ידיעת הוי') היא בכל דרכיו ועניניו עצמם – לא שהם בשביל „דעהו", אלא שבהם ועל ידם עצמם הוא יודע את הוי'.

והפי' בזה: אף שלכאורה מקום לומר שהדרך היחידי לבוא לדרגת „דעהו" הוא ע"י עניני קדושה, לימוד תורתו של הקב"ה וקיום מצותיו³⁴, אבל איך יגיע

(29) תניא רפ"א.

(30) פסחים פ"ב, ב. קידושין כג, ב. וראה רשב"א שם.

(31) אבות פ"ב מ"ב.

(32) משלי ג, ו.

(33) לקו"ש ח"ג ע' 907 וע' 932.

(34) דהרי התורה היא חכמתו של הקב"ה, ומצות הן רצונו של הקב"ה, והוא וחכמתו ורצונו אחד (תניא ח"ב רפ"ח) – הרי ע"י תפיסה ברצונו וחכמתו תופסים גם אותו.

(35) ראה רמב"ם הל' דעות רפ"ה.

(35*) ראה עד"ז לקו"ש ח"ה ע' 74 בביאור מרו"ל (פדרי"א רפ"ב) „וכי יצחק זרע דגן ח"ו, אלא „זרע צדקה" כו" – שאין הכוונה בזה שיצחק לא זרע דגן (בחיצוניות), שהרי אין מקרא יוצא מידי פשוט. כי אם, שמכיון שזה מה שזרע דגן הי' בכדי להפריש מעשר, הרי תוכנה של זריעה זו היא לא „זרע דגן", כי אם – „זרע צדקה".

(36) ראה ג"כ תו"א ר"פ ח"ש. ד"ה והוא עומד תרס"ג וש"ג.

את אבריו, הראש או הלב, היד או הרגל, הרי זה אות וראי' שמשוהו (באבר ההוא או בכל גופו) אינו כדבעי. והטעם לזה: מאחר שכל חיותו ומציאותו של הגוף הוא חיות הנפש, לכן אינו נרגש בפני עצמו בעת שמיחד עם הנפש כדבעי ומקבל חיותה בשלימות.

עד"ז הוא בחיות נפה"א (וכנ"ל), שיהודי בריא הוא זה, שכל גופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם אינם נרגשים למציאות, וכל מציאותם הוא הנה"א.

וע"ד דוגמא בענין האכילה, שכל הרגשתו היא בזה, שעליו להמשיך אלקות בדבר הנאכל ועל ידו בעוה"ז הגשמי והחומרי ע"י אכילתו זו, ומכיון שהמשכה זו היא עי"ז שמברך (שנוסחה: „בא"י אלקינו מלך העולם", שממשיך אלקות בעולם) על מאכל – לכן הוא אוכל את המאכל הגשמי; נמצא שבאכילתו אינו מורגש אלא הענין של „אלקינו מלך העולם”.

ועד"ז הוא בנוגע למשאו ומתנו וכו', שאף שעוסק בהם כמנהג התגרים, הרי כל ענינו בזה הוא „דעהו”. וע"ד הסיפור אודות ר' בנימין קלעצקער (מגדולי תלמידי אדה"ז) אשר פרנסתו היתה במסחר עצים, שפעם בעשותו חשבון ממסחריו, כתב בה „סך-הכל”: „אין עוד מלבדו” – זה ה' אצלו הסה"כ של עניני מסחרו.

ח. כל פרט וענין בעבודת ה' ש- תורת החסידות דורשת מכאור"א, הנה לראש ולראשונה סללו רבותינו נשי- אינו, בעבודתם הם, את הדרך לעבודה זו⁴⁰. וכמו"כ הוא בענין הנה"ל, כידוע הסיפור ע"ד אדה"ז אשר מוכח מתוכנו

ז. והנה בדרגת „בכל דרכיך דעהו” עצמה ישנם, בפרטיות, ב' אופנים:

(א) אף שכל עשיותיו הן בעצמן קדושה – בכ"ז נרגש בעשיתן גם ה„גשמיות” שבהן; עד"מ אכילת שבת, שהיא עצמה מצוה, כנ"ל, מ"מ הלא המצוה עצמה מחייבת לענג את השבת כבשר שמן ויין ישן³⁷ – הרי שגם בעת קיום המצוה מורגשת גשמיותם³⁸, שבה הוא התענוג של דברים אלו.

(ב) שכל עניניו הגשמיים בטלים ומיוחדים כ"כ באלקות, עד שכל מציאותם נתהפכה לקדושה ואינה נרגשת ה„גשמיות” שבהם כלל – ולא רק בגלל ריבוי האור דקדושה המאיר בו, בהיותו כל כולו נתון ומסור לבחי' „דעהו”, אלא מצד זה שהדבר הגשמי עצמו נהי' אצלו קדושה.

וגם ענין זה מוכן מאופן ביטול הגוף לחיותו של הנפה"ב:

דנהה כלל ידוע הוא, שכשגוף האדם הוא בריא, אז אין הוא מרגיש את גופו באיזהו רגש מיוחד – אי-הרגשתו את גופו היא סימן שבריא הוא; ודוקא כשהוא מרגיש³⁹ (גם אם לא בהרגשת כאב, אלא אף רק ב„כובד” המציאות)

37) שו"ע אדה"ז סרפ"ח ס"ב. וראה שו"ת הצ"צ א"ח סל"ו.

38) ואף שמצוה היא, מ"מ מתגשם מצד העונג שבהמאכל „וכהמעשה הידוע אשר פעם הראה הבעש"ט נ"ע לתלמידיו שור מלובש בבגדי ש"ק ויושב אצל שלחן, כי ה' צדיק אחד שאכל בשר לקיים מצות שבת, ומפני תוקף רצונו לקיים את המצוה באכילת בשר נעשה עצמו כו" (רפאני תרח"ץ ס"ה). ולהעיר: המשך תרס"ו ע' קנד, שם ע' רמב. תר"ש ע' 184 ואילך. וראה גם תר"א (עד, א) ולקו"ת (במדבר ז, א) שגם המאכל עצמו (לא העונג שבו) מגשם קצת.

39) להעיר מל' הכתוב: ראשי ראשי (מ"ב ד, יט).

40) ראה ד"ה באתי לגני תשי"א ס"ו.

עצומה ביותר, אינו מרגיש טעם המאכל וכיו"ב.

ט. וזהו החידוש די"ט כסלו בענין „יפוצו מעינותיך חוצה” בהנהגתו של „העולם קטן זה האדם”:

בלשון „יפוצו מעינותיך חוצה” מודגשים שני ענינים: א) שהמעיות עצמם נמשכים בבחי' „חוצה”⁴², ולא רק שהמעיות פועלים בהחוצה; ב) המשכתם של המעיות בבחי' חוצה היא באופן ד„יפוצו” – התפשטות הכי גדולה ורחבה, עד שלא נשאר מקום פנוי מהם (כשישנו מקום שהמעיות אינם מגיעים שם, הר"ז הוכחה שהתפשטותם היא מוגבלת – ואין זה אמיתית ענין ד„יפוצו”).

ובנוגע לעבודת האדם: בכאו"א מישראל ישנו „המעין”, שהיא הנשמה הגזורה מתחת כסא הכבוד⁴³, ועוד למעלה מזה – „טהורה היא”

– הנה „מעין” זה צריך להיות אצלו בגילוי גם בענינים הגופניים שבו, אשר (מצד עצמם) הם בחינת „חוצה”, מחוץ לתחום נשמתו.

וגילוי זה של מעין הנשמה בענינים הגופניים, צריך להיות באופן ד„יפוצו מעינותיך חוצה” ובשני הפרטים הנ"ל: א) שהנשמה לא רק שולטת על הגוף ועניניו, אלא שהיא עצמה נמצאת בהם. דהיינו: שעבודתו היא לא רק בבחי' „כל מעשיך לשם שמים”, כי אם למעלה מזו, שבהם עצמם הוא עובד את ה' – „בכל דרכיך דעהו” (וכנ"ל סעיף ו'); ב)

שלא הי' מרגיש במציאותו של הגשם, ושכל מהותו היתה נפשו האלקית:

פעם נתארח אצלו אורח חשוב, אשר לרוב חשיבותו החליטו בני ביתו דאדה"ז שיחלוקו ביניהם את פרטי העבודה דהבישול וסידור המאכלים לכבודו. וכך הוה. אבל פרט אחד נשכח בעת סידור החלוקה: מי מאנשי הבית יזכה בהטלת מלח בתבשיל. ולכן כשכאו"א נזכר אח"כ ע"ד המלח, רצה כ"א לזכות בזה והטיל את מנת המלח במאכל מבלי לספר מזה להשני.

כאשר הובא התבשיל לפני אדה"ז והאורח – אכלו אדה"ז כרגיל; אבל האורח טעם את המאכל וסלקו הצדה. וכששאלו אדה"ז למה אינו אוכל, השיבו שהוא ממולח ביותר... ענהו אדה"ז שעוד בהיותו במעזריטש פעל על עצמו שלא להרגיש טעם במאכל.

ואף שדרגה נעלית כזו שייכת לבני עלי' כאדמו"ר הזקן, אמנם כיון שהגיע סיפור זה אלינו, הרי זו הוכחה שעכ"פ בזמנים מיוחדים ובמעמד ומצב מיוחד, אפשר (ובמילא צריך) להיות מעין זה בכאו"א וגם באיש פשוט⁴¹.

וגם מי שא"א לו להגיע לדרגה כזו (שלא ירגיש הגשמיות מצד גודל יחודו באלקות) אפילו בזמנים מיוחדים, הרי עכ"פ יכול לפעול בעצמו שיהי' כ"כ מוטרד בעבודת ה„דעהו” עד שעי"ז לא ירגיש את הגשמיות. וכנראה במוחש שאם האדם הוא במצב של התרגשות

41 ראה תניא (פמ"ד) בנוגע למשה רבינו: ואף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבו לגשת להשיג אפילו חלק א' מני אלף ממדרגת אהבת ריעא מהימנא. מ"מ אפס קצהו ושמן מנהו מרב טובו ואורו מאיר לכללות ישראל.

42 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1119 ובהערה 34 שם.
43 חז"ג כט, ב. וראה שם קד, ב. וראה גם ד"ה תקעו תרצ"ד (כסה"מ תשי"א ע' יא).

ובהיות שביורום של הענינים ה-
גשמיים יכול להיות גם באופן של „כל
מעשיך לשם שמים“, שאז הנשמה
פועלת בגוף רק באופן של שליטה
והעלם, עד שהגוף, וכוחותי של
הנשמה המלוכשים בגוף והעוסקים בו
ועי בעניני העולם⁴⁶, ה"ה מציאות
התופסת מקום לעצמה – לזה ביאר
המגיד בפירושו, שתכלית הכוונה
בענין הביורום הוא דוקא כשכחותי
של הנשמה העוסקים בענינים גשמיים
(– ה„מלאכים“ בשליחותם אל עשו)
הם רק בבחי של „ממש“ – שהם
טפלים ובטלים ומיוחדים בתכלית
בבחי ה„רוחניות“ שבנשמה; והיינו
שגם המדריגה הכי נעלית דנשמה,
ה„מעין“ דנשמה שהיא למעלה
מהתלכשות בענינים גשמיים, מאירה
ומתגלה באופן של „הפצה“ והת-
פשטות בלתי מוגבלת (גם) בבחי
„חוצה“ ממש.

יא. וכמו"כ הוא הענין במובנו
הפשוט של „יפוצו מעינותיך חוצה“ –
להפיץ מעינות החסידות בכל מקום
ומקום:

הסדר בזה סודר עי רבותינו
נשיאינו, ששולחים שלוחים למקומות
שונים בכדי להפיץ ולגלות שם מעי-

שהתפשטות הנשמה בהגוף ועניניו
הוא באופן של „יפוצו“, התפשטות
בלתי מוגבלת, עד שלא נשאר מקום
להרגש „הגוף“, לפי שהנשמה תופסת
בכולו.

י"ד. ע"פ כל הנ"ל מוסברת בתוס'
ביאור תורתו של המגיד (הנ"ל בפ'
„מלאכים ממש“) שאמרה לפני יט"כ,
יום הסתלקותו, ומובנת גם שייכותה
של תורה זו לגאולת אדה"ז ביט"כ,
שאו נתחדש הענין של „יפוצו
מעינותיך חוצה“:

ירידת הנשמה למטה, שהיא בכדי
לברר את גופו וחלקו בעולם ולעשותם
דירה לו יתברך⁴⁴, היא דוגמת הענין
ד„וישלח יעקב מלאכים גו' אל עשו“,
ששליחות זו היתה בכדי לבררו (כנ"ל
סעיף א').

וכשם שהשליחות של יעקב אל עשו
היתה צ"ל דוקא עי „מלאכים ממש“
(כנ"ל שם), כמו"כ הוא גם בנוגע
ל„שליחות“ של הנשמה לברר את הגוף
והעולם (ביורו ותיקון עולם התווה –
עשו), אשר זהו דוקא עי שהאדם
מערור בעצמו את בחי ה„מלאכים“,
את „הרוחניות“ שבו⁴⁵, שעל ידה דוקא
יכול הוא לברר את עניני העולם.

44 ראה תניא פל"ז (מת, ב) בשם הע"ח.

45 וכמרו"ל (חגיגה טז, א) דבשלשה דברים
דומה אדם למלאכי השרת. וגם ידוע שמכל
מצוה שאדם עושה נברא מלאך. וראה שבת (פח,
א): מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת
משתמשין בו.

ואדרבה – ברוחניות שלהם הם למעלה
ממלאכים. וי"ל שלכן דוקא אצל בני"א ישנם ג'
דברים שבהם דומים לבהמה (חגיגה שם), כי
מצד מעלת חלק הרוחניות (המלאך) שלהם,
יכולים הם להפוך גם הג' דברים שבהם דומים

לבהמה שיהיו ענין „מלאך“, רוחניות [וכמבואר
בפנים שהתכלית היא „בכל זרכיך דעהו“ ובאופן
הכי נעלה], משא"כ במלאכים אין כח זה (ראה
שבת (פט, א): קנאה יש ביניכם יצה"ר יש
ביניכם).

46 שהרי הגוף עצמו הוא כמו אבן דומם,
ומה שיש תפיסת מקום להגוף הוא מפני שבחי
הנשמה המלוכשת בגופו מאירה בו בצמצום
גדול, באופן שהגוף נרגש כמציאות.

מבלי התערבות שום ענין צדדי – בדוגמת הגוף („ממש“) שכל מציאותו וענינו הוא רק הרוחניות והנשמה שבו – שאז הרי רוחניותם היא אצל המשלה. וידועה תורת הבעש"ט⁴⁸ שב- מקום רצונו של אדם שם האדם נמצא.

וקיום הוראה זו, שהבירור של ה„חוצה“ („עשו“) יהי באופן של „מלאכים ממש“, זה גופא נותן את הכח למילוי השליחות, אשר סוכ"ס תהפך ה„חוצה“ ל„מעינות“;

ועד שזוכים עי"ז להיעוד ה„ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו“⁴⁹, שבכל העולם כולו, גם בבחי „חוצה“ (השייכת לעשו) יהי „והייתה להוי המלוכה“⁵⁰.

(משיחות י"ט כסלו תשכ"ה,
וש"פ וישלח תשכ"ג)

נות החסידות⁴⁷; וגם בנוגע לשליחות זו ישנה ההוראה של „מלאכים ממש“.

כלומר, עם היות שברור הדבר שעל השליח לעשות את שליחותו (לא רק באופן של לצאת ידי חובתו בלבד, כי אם) בכל נימי נשמתו, בכ"ז, עליו גם להזהר מאד שמקומו של ה„חוצה“ שבו הוא מפיץ את המעינות, לא יפעול בו שום ירידה ח"ו.

ובכדי שיהי בטוח שה„חוצה“ לא תפעול עליו, ואדרבה שהיא תהפך על ידו ל„מעין“ דקדושה, העצה היעוצה לזה היא, שגם בעת עסקו בעניני „חוצה“ יוקבע בלבו הרגש שכל זה הוא מילוי כוונתו של המשלח.

וזוהי ההוראה מתורת המגיד בנו" גע לשלוחים כפשוטם: רק ה„גוף“ וה„ממש“ שלהם יהי עסוק בשליחות שב„חוצה“ („עשו“) אבל ה„רוחניות“ שלהם תישאר בהתקשרותה להמשלח (יעקב). והיינו שיהי קבוע ומושרש בלבם גם בשעת ההפצה, אשר עיסוקם ב„חוצה“ הוא מילוי שליחות המשלח

48) מים רבים תרלו פקי"ג. סה"מ קונטרסים ע' 818. לקו"ד ח"א ע' 226.
49) עובדי' כא.

50) המלוכה (ולא „הממשלה“) – ברצון (לקו"ת ריש דברים).

47) ראה לקו"ש ח"ב ע' 367.

